

Viðmerkingar:

Partískur formaður

Formaðurinn í búskaparráðnum rennur politísk sneisaþrindi yfir Landsstýrið. Við stöðid í steinaldarbúskaparafróði leggur hann uppí arbeidsósemjuna.

Forsíðuvirlyggjarinn í Sosialinum í dag boðar frá samröðu við formanninn í búskaparráðnum, Bjarna Olsen. Sum stjóri á Hagstovuni og sum formaður í búskaparráðnum, hefur hann verið virður fyrir sakligheit og faglegan integritet. Tó, eftir at hava lisið samröðuna spyr ein seg sjálfan, hvort hetta er formaðurinn í búskaparráðnum, ella tað er komandi spari-kassastjórnin, ið blaðið hefur tosað við.

Tí, fyrir aðru ferð í eina viku uppliva vit henda okkara fremsta "vismann" leggja til síðis alla sakligheit, leggja sítt fak í niðastu skuffuna, fyrir at ganga órindi fyrir Landsstýrið í sáttmálatrætunni við Starvsmannafelagið.

Arbeidsgevarasjónarmið
Alfaðirliga roynir Bjarni Olsen at sannfæra okkum um, at búskapurin ikki toir lónarbatar - í hvussu er ikki omanfyrir 2-3%. Høvuðs-sjónarmiðið - sum verður endurtikið við Cato'skum treiskni - er at lónarbatar oyðileggja kappingarfóri. At Føroyar mugu grundað sín búskap á, at lónarvøkstur okkara skal verða minni enn hjá teimum vit kappast við. Hann sipar til flakavinnuna og vil vera við, at hennara batnaða kappingarfóri kemst "av at lónarlagið í Føroyum hefur staðið í

stað seinastu árin."

Sum eg fyrr havi víst á, fær vanliga flakaframleiðslan, sum vit hava kent hana, í hesum tíðum nýggjar kappingarneytar. U-lond í t.d. Afrika, lond í Eystureuropa eins og lond í Fjar-eystri, byggja upp ein fiski-iðnað, sum væl klárar at gera traditionellar flakavörur. Og har verður tímalønin ikki tald í 10-kronum, men heldur í oyrum. Formaðurinn í búskaparráðnum veit sjálvsagt - um hann tekur fak sítt í álvara - at einhvör roynd at kappast við hesi lond við lónartrýsti og bulk-framleiðslu, ikki bert fer at smíðla vælferðarsamfelagið, men fullkomiliga fer at oyða landið.

So altráður er hann eftir at koma Landsstýrinum til hjálpar í samráðingunum, at hann "gloymir" at flakavinnan í Føroyum í kreppuni bleiv sanerað við eini 7-800 milliónum (sum m.a. blivu fíggaðar við lónar-skeringini hjá teim alment løntu), at fiskiskapurin hevur verið metstórur og prísirir methogir og at ein umfatandi rationalisering, spesialisering og differentiering er farin fram í 90'um. At hesi viðurskifti hava havt avgerandi týdning fyrir batnaðu stöðuna í flakavinnuni heldur formaðurinn í búskaparráðnum ikki hevur áhuga.

Hesi hansara sjónarmið

standa í skerandi andsøgn til tey úttalili, sum vit alt oftari hoyra frá leiðslunum í mest framkomnu fiskavirkjunum. Tær vísa á heilt onnur viðurskifti - eitt nú útbúgving, flutningssambandið og vörumenning - tá um kappingarfóri ræður. Onkur kanning hevur víst, at 1% hægri rávøruúrtøka ella 1% betri söluprísir samsvarar 10% í lónarspar-ingum. Men eisini hetta gloymir hann.

Endurskoðað frágreiðing
Ein kundi verið freistaður at spurt, í hvørjum heimi Bjarni Olsen hevur livað í kreppuárinum. Javnt og samt vendir hann í samröðuni aftur til, at lónarvøkstururin skal "tálmast", hvør skal siga hann hevur verið dekan og stórus.

Orðavalið er sermerkt. Aftur og aftur tosar hann um at "skrúva" lónirnar upp og um vandan við at bliva við at "skrúva" lónir-nar upp.

Veruleikin er jú, at fyrir meginpartin av lóntakarunum hevur reallønin verið í fríum fallið seinastu 10 árin. So alt tos um at "tálma" lónarvøkstrinum er burturvið. Tað einasta talan kann verða um, er at tálma reallónarmissinum.

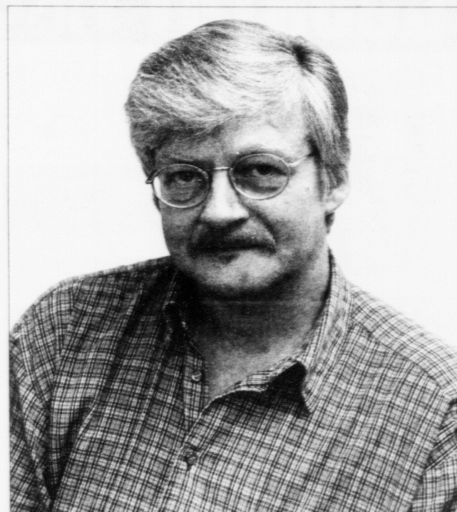
Annars hevur júst búskaparráðið viðgjørt bæði reallónargongd og kappingarfóri. T.d. verður í frágreið-

ingini "Búskapurin" frá juni 1998 á s.52 víst á, at reallónarfallið seinastu 10 árin hevur verið eini 20%. Fleiri staðir í frágreiðingini verður víst á, at varandi framgongd ikki verður rokkin við lónar-trýsti, men at "Tøkniilig menning, vinnulig útbúgving og orkusparing eru avgerandi fyrir at kappingarfóri okkara sum frá lóður skal batna, uttan at vit gerast eitt láglónaróki" (s.29). Men eisini henda frágreiðing skal kanska nú endurskoðast - for tilfallet?

Tøma stovnarnar

Bjarni Olsen veit ógvuliga væl, at tað fyrir mangar starvsbólkar er í evstu løtu at vend kemur í, so munurin millum ta lön tey kunnu fáa í Føroyum og tað, ið stendur teimum í boði uttanlands ikki gerst uppafur stórri. Og hann veit, at um minns loysn landsstýrisins verður úrslitið, fer ein skriða á loypa, ið fer at tøma stovnarnar fyrir tíðandi starvsbólkar. Tíðindafólk, EDV fólk, sosialráðgevar o.sfr. - alt hetta eru bólkar, sum grannaløndini rópa eftir og sum verða noyðd av landinum, um minns loysnin hjá Karsten og Bjarna verður úrslitið.

Jú, víst hevur samfelagið ráð at lata starvsfólki sínum nakað aftur av tí, sum tey hava mist. Men tað er ein stórus spurningur um sam-

Bergur P. Dam, lónmóttakari

felagið hevur ráð til stöðuna hjá Landsstýrinum.

Niðrandi arrogansa

Hóast blaðmaðurin hjá Sosialinum ikki helt tað vera ómakin vert at ríva formanni búskaparráðsins í næsarnar tey sjónarmið sum hansara egna ráð fyrir stuttum legði fram, tekur hann seg tó saman at spyrgja Bjarna, um hann ikki heldur, at lóntakar hava uppi-borið eitt endurgjald fyrir víst samfelagssinni tá harðast leikaði á.

Tann sum hevði væntað eitt sindur av forstáili frá vismanninum, verður so dyggiliga vónsvikin. Við eini niðrandi arrogansu, ið fyrir lóntakarar má kennast

sum eitt spýtt mitt í andlituð svarar Bjarni Olsen: "Ja, men tað er fortíð. Og samfelagsbúskaparlaga hongur tað ikki saman, at tey nú skulu hava tað aftur, sum tey hava mist í fortíðini." Svølg so.

Takk kortini

Men føroyski lóntakarinn eigur tó at veita Bjarna Olsen eina tók, hóast alt. At hann so dyggiliga hevur gjørt greitt, at hann ikki er ein óheftur sakkundur, men ein aktivur partur í stríðnum á Landsstýrisins síðu - tað er tað ein fyrimunur at hava fingið skorið út í papp.

Bergur P. Dam, lóntakari

Onki láglønarsamfelag

- trygg arbeidskor og tryggur búskapur er endamálið

Ongin harmast meira enn undirritaði um, at ósemja valdar millum Starvsmannafelagið og Fíggiarmála-stýrið um nýggjan sáttmála. Tá ein arbeidssteður er í komin, verða stöðurnar hjá báðum portum sjálvsagt hvestar. Tiltøk raka onnur, ið ikki eru beinleiðis partar av ósemjuni, og stöðan kann gerast spent.

Eg fari ikki her at gera viðmerkingar til sjálfan arbeidssteðgin og tiltøkini - tað er sagt aðrastaðni - og hetta skal loysast eftir spællreglunum.

Úlvurin í leikinum

Eg má góðtaka - eins og flokkur mín og landsstýrið - at fáa nógvar skulor og atfinningar um stöðuna. Eg havi týðiliga fingið leiklutin sum úlvurin í hesum leiki, og tað er jú ikki óvanligt. Tað er eisini væl skjiljandi, at fólk seta hesar sáttmálsamráðingar í samband við onnur viðurskifti í samfelagnum - eitt nú tingmanna-lønr, sáttmálan hjá Føroya-Tele, pensiónsspurningin, fullveldismálið o.s.fr. Nógvar royndar sjálvsagt at fáa parta-

politiskan vinning burtúr stöðuna. Hesi dæva uppá, at fólk eru stuttmint, men tað geri eg ikki. Um tú heldur, at fólk eru stuttmint, so hevur tú eisini lyndi til bert at arbeida stuttsgjort.

Tveir leiklutir

Júst hetta er kjarnin í hesum máli. Eg skilji væl fakfel-ogini og ta óngd, sum hevur valdað seinastu mongu árin. Tað lættasta fyrir meg persónliga og fyrir stuttsgjort partapolitisk áhugamál, hevði sjálvsagt verið at spelt leiklutin sum tann, ið uppá eitt knapt á vildi gera alt gott aftur, sum kreppan elvdi til. Men tann lætta loysnin er sum kunnugt sjáldan tann rætta. Vit mugu og skulu arbeida við longri ætlanum, og vit skulu nýstaðni veruliga til at arbeida okkum úr kreppuni.

Eg ynski at skapa trygg og góð arbeidskor fyrir øll í almennum starvi. Spurningurin er bara, hvussu hetta verður gjørt. Sum landsstýr-ismaður í fíggiar- og búskaparmálum eri eg ikki ein "vanligur" arbeidsgevari. Eg havi í høvuðsheitum

tvey atlit at taka og tvær ábyrgdir at rokja:

1. At skapa trygg og mennandi lónar- og arbeidsviðurskifti hjá alment settum, so vit í felag fáa tánt landsins áhugamálum. Her eru áhugamálini hjá landsstýrinum og starvsfólkunum í veruleikanum tey somu. 2. Í øðrum lagi havi eg ábyrgd fyrir fíggiarmálum landsins og búskapargongdini sum heild, vegna allar føroyingar - eisini teimum alment løntu.

Framtíðar politikkur

Avgerðurnar hjá mær í sáttmálsamráðingunum mugu vígas í mun til bæði hesi atlit. Eg skal tí gera greitt, hvørji tey politisku endamálini eru, og hvussu tey eru grundað:

- Framtíðar menning Føroya skal byggjast á vinnur, ið krevja vitan og útbúgving - altsó menniskjaligt tilfeingi. Tí er ongin ætlan ella nokur framtíð í at tosa um nakað láglønarsamfelag í Føroyum.
- Gongdin síðani kreppuna hevur verið eitt langt tak

fyrir, at almennu lónirnar skuldu koma uppafur á 1993-stöðið. Tí er tíðin sjálvandi komin til at leggja ein langtíðarpolitikk fyrir almenna arbeidsmarknaðin.

- Vit skulu bjóða almennum starvsfólkunum trygg arbeids-, útbúgvingar, pensións-, og lónarviðurskifti, sum ikki bara í reinari lön, men tilsamans eru kappingarfóri móttvegis okkara grannaløndum.

- Landsstýrið ynskir sjálvsagt at betra korini og arbeidsstøðurnar á almenna arbeidsmarknaðinum. Men hetta má gerast soleiðis, at vit kunnu tryggja eina javna gongd í lónarviðurskiftinum í framtíðini. Fólk hava jú upplivað seinastu mongu árin, hvussu tey vórðu skerd frá degi til dags.

- Vit skulu hava ein sterkan og vælvirkað almennan sektor. Tað er fortreytin fyrir at menna Føroyar sum eitt nútímas samfelag í altjóða heiminum, og tað er fortreytin fyrir at menna okkara vinnuliga grundarlag og at gerast kappingarfóri í altjóða høpi.

- Til tess at fáa ein betri og effektivari almennan sektor,

Karsten Hansen, landsstýrismaður

er ikki talan um at skerja og kvetta burturav nokrum í øðum verki. Ein betri javnvág millum almenna sektarin og vinnulivið krevur ein longri útvíking, har vinnuliga virksemd í landinum økist í mun til almenna virksemd. Og tað er alneyðugt, at vinnulivið og tað almenna gera greitt, hvørjar uppgávar skulu røkjast av báðum portum fyrir at skapa karmar um menningina.

- Endamálið er ein búskaparpolitikkur, har vit í góðum árum styrkja búskapin og landskassan fyrir at kunna

standa ímóti skerjingum, tá búskapurin hevur afturgongd. Tað meti eg, gagnar eisini almennu lónarviðurskiftinum.

Snøgt sagt: Endamálið er at skapa trygg og mennandi arbeidskor og ein tryggan búskap. Eg ivist ikki í, at vit finna semjuna, sum kann tryggja hesi áhugamál, uttan at kroysta hvønn annan í einfaldar svart-hvítar leiklutir.

Karsten Hansen, landsstýrismaður